

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2022-2026

Spis treści

WSTĘP.....	3
Odbiory Programu.....	4
PODSTAWY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	5
CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	6
SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI.....	12
ANALIZA I OCENA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ.....	14
ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	24
ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	25
CELE I DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2022 – 2026.....	26
Cel główny.....	26
Cele szczegółowe.....	27
WDRAŻANIE PROGRAMU.....	32
Realizatorzy Programu.....	32
Źródła finansowania Programu	32
Monitoring i sprawozdawczość Programu	32

Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy, przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc w rodzinie, nikt nie ma prawa naruszać jego praw i dóbr osobistych, powodować cierpienia. Dlatego też kwestia ta stanowi ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doświadczających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób.

Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z istotnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny jak i dla samorealizacji każdego z jej członków. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia wystąpienia przemocy mają działania profilaktyczne, które zainicjowane odpowiednio wcześnie dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie. Nadrzędnym działaniem powinno być szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy, a następnie przywrócenie osobom pokrzywdzonym zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie.

Statystycznie większość osób doznających przemocy w rodzinie stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy w rodzinie są m.in.: małoletni, osoby starsze, osoby niepełnosprawne. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy w rodzinie, jak i będącym świadkami przemocy.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej. Ze względu na swoją złożoność zjawisko przemocy w rodzinie zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i leży w kręgu zainteresowań pracowników pomocy społecznej,

służby zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, terapeutów, funkcjonariuszy Policji oraz prokuratorów.

Celem strategicznym Programu jest:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania ukierunkowane na:

- rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej,
- zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej,
- oddziaływanie na sprawców przemocy,
- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie,
- edukację i profilaktykę mieszkańców gminy.

Odbiorcy Programu

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Konstantynów Łódzki, w tym:

- osób doznających przemocy w rodzinie: dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne, świadkowie przemocy,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- społeczność lokalna gminy Konstantynów Łódzki,
- przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na terenie gminy Konstantynów Łódzki przygotowanym na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinary na przestrzeni lat 2017-2021 oraz na podstawie dostępnych raportów badań i analiz.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy na terenie gminy. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przygotowano na lata 2022-2026. Zakreślone w nim cele i kierunki działań mają charakter ramowy i mogą podlegać modyfikacjom.

I. PODSTAWY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację zapisów art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Na treść i realizację Programu mają wpływ następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z ze zm.),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r., poz. 534 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359),
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119),
7. Uchwała nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (M. P. z 2021 r. poz. 1204),
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. 2020 poz. 2105),
9. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. 2020 poz. 2066),
10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. Nr 81, poz. 448),
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. Nr 209, poz. 1245),

12. Uchwała Nr XXXII/271/21 Rady Miejskiej w Konstancynie Łódzkim z dnia 25 marca 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Konstancynów Łódzki na lata 2021-2026.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Rodzina jest pierwszą podstawową grupą społeczną mającą największy wpływ na rozwój człowieka. To w niej kształtuje się osobowość i rozwija tożsamość. To w niej utrwalane są nasze postawy, adaptowane normy społeczne i moralne. Na ich podstawie wypracowywane są wzory zachowań i sposoby radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Rodzina, tak jak każda grupa społeczna tworzy własną historię i rządzi się własnymi wypracowanymi utrwalonymi wzorami zachowań, mechanizmami obronnymi, które nie zawsze wpływają na poprawność funkcjonowania jej członków zarówno wewnątrz rodziny, jak i w społeczeństwie. Prawidłowe relacje w rodzinie, oparte m.in. na wzajemnym szacunku, dbaniu o potrzeby, jak również emocjonalne przyjęcie procesu zmian nieustannie w nich zachodzących - to podstawa prawidłowego funkcjonowania i rozwoju wszystkich członków rodziny. Każda z sytuacji problemowych w rodzinie rozwiązywana jest z uwzględnieniem potrzeb i możliwości wszystkich osób, dając tym samym możliwość rozwoju, poczucia sprawstwa ale i bezpieczeństwa. Każdy członek rodziny spełnia swoją rolę. Istotną kwestię stanowi podział m.in. władzy, która w ręku opiekunów ma za zadanie zapewnić rozwój i bezpieczeństwo. Stąd pojęcie struktury w grupie społecznej jaką jest rodzina ma ogromne znaczenie. Elementy „struktury” czy „władzy” funkcjonują również w rodzinach mających charakter dysfunkcyjny. Do takich należą i te w których dochodzi do przemocy i to ona wpływa na relacje oraz funkcjonowanie poszczególnych jej członków. Przemoc definiowana jest poprzez różne dziedziny nauki, stąd często określana jest jako wieloaspektowa. Każdorazowo widziana jest jednak jako intencjonalne działanie jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

Przemoc w rodzinie zwana również przemocą domową, zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu, a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące*

cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Przemoc ma kilka charakterystycznych cech:

- **jest intencjonalna** – stanowi zamierzone działanie (lub zaniechanie działania) ukierunkowane na drugiego człowieka. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary,
- **siły są nierówne** – we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i przewagę tę wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Źródłem dysproporcji sił są zazwyczaj wiek, płeć, stan zdrowia oraz różne zależności, np. ekonomiczna czy relacja dziecko - rodzic. Owo wykorzystanie siły i władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny jest elementem najbardziej znaczącym w przemocy domowej,
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje istniejącą lub stworzoną przez okoliczności asymetrię sił i władzy i narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do godności, szacunku czy nietykalności cielesnej,
- **powoduje cierpienie, ból i krzywdy moralne** – sprawca naraża życie i zdrowie ofiary na poważne szkody, w tym szkody przeżywane bardzo subiektywnie. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara traci zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną.

Tabela 1

Rodzaje i formy przemocy

<i>Rodzaj przemocy</i>	<i>Definicja przemocy</i>	<i>Formy przemocy</i>	<i>Skutki</i>
Przemoc fizyczna	Wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej	Popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.	Uszkodzenia ciała, urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, choroby powstające w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne.
Przemoc psychiczna	Umysłne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu	Poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami,	Zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, poczucia własnej wartości, godności, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności

	własnej osoby, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych	wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.	stawiania oporu, wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, uzależnienie od prześladowcy, stały strach, ciągły lęk, utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, zaburzenia snu.
Przemoc seksualna	Wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy	Sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych itp.	Obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia własnej atrakcyjności, godności, zaburzenia seksualne, uogólniona obawa przed przedstawicielami płci sprawcy przemocy.
Przemoc ekonomiczna	Działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy	Ogół działań mających na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy; niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.	Całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności, wartości, znalezienie się bez środków do życia.

Źródło: Opracowanie własne.

Inną niż opisywane wyżej formy przemocy jest **zaniedbanie**. Stanowi ono ogół zachowań polegający na niezaspokajaniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych, naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich. Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i objawia się jako np.: nie przekazywanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp. W konsekwencji powoduje stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności.

Stosunkowo nową formą przemocy jest **Cyberprzemoc** (przemoc elektroniczna) – stosowana poprzez: prześladowania, zastraszenia, nękanie, wysmiewanie innych

z wykorzystywaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

Wyżej wymienione formy niewłaściwego traktowania drugiego człowieka w zasadzie nie występują osobno. Przemocy fizycznej najczęściej towarzyszy przemoc psychiczna. Przemoc seksualna często współwystępuje z przemocą fizyczną i psychiczną.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspakajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. Ta faza trwa stosunkowo krótko, więc może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy ofiara znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocy w rodzinie. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.

- **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego, co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Ofiara wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy sprawcy w to, że się zmienił, bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy. Wraz

z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla ofiary.

Mechanizmy przemocy

- **Syndrom wyuczonej bezradności** - jest poddaniem się, zatrzymaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi nie będzie to miało znaczenia dla zmiany sytuacji. Przejawia się w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, pomimo, że czasem ma ona świadomość, że zachowania te są bezprawne, naruszają prawa osobiste i normy społeczne. Ofiara ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

- **Zjawisko prania mózgu** - to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doświadczająca przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

- **Zespół stresu pourazowego PTSD** (ang. posttraumatic stress disorder) - to zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

- **Proces wiktylizacji** - konsekwencją zespołu zaburzeń stresu pourazowego jest proces stawiania się ofiarą, który nazywany jest wiktylizacją. Jest to pokrzywdzenie, czyli doznanie krzywd i szkód w wyniku jakiegoś zdarzenia, a także działania prowadzące do tego, że dana osoba staje się ofiarą przemocy. Pokrzywdzenie takie obejmować może szkody materialne, krzywdy moralne, zmiany w psychice. Wiktylizacja pierwotna to proces stawiania się ofiarą w wyniku popełnienia przestępstwa, jego konsekwencją jest wyrządzenie przez sprawcę szkody ofierze. Doznanie szkody podlega zazwyczaj subiektywnej ocenie, dlatego skutki wiktylizacji ofiara odczuwa indywidualnie. Wiktylizacja degradowo zmienia poczucie tożsamości. Osoba pokrzywdzona traci podstawowe poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do siebie, zaczyna źle myśleć o sobie. Badania pokazują, że każda wiktylizacja może zwiększać podatność na ponowne stanie się ofiarą. Zwraca

się uwagę na ryzyko wystąpienia wiktylizacji wtórnej, kiedy ofiara przestępstwa ponownie doznaje krzywdy i cierpienia wskutek niewłaściwych procedur procesowych. Chodzi np. o wielokrotne przesłuchiwanie ofiar przestępstw na tle seksualnym. W przypadku wiktylizacji wtórnej osoba pokrzywdzona oprócz pokrzywdzenia przestępstwem może doznać powtórnie krzywd przez reakcję społeczeństwa na jej pokrzywdzenie, jak niewiara w to, co pokrzywdzony mówi, pomniejszanie tragizmu i znaczenia raniących doświadczeń, jak również obwinianie pokrzywdzonego lub naznaczanie negatywnymi określeniami.

Podstawą do podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest świadomość, że:

- najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doświadczającej krzywdy i zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna,
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,
- zrozumiałe są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach osoby doświadczającej przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznawanych urazów oraz konsekwencja bycia ofiarą przemocy w rodzinie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy można wyodrębnić pewien zespół cech charakterystycznych:

- niska samoocena,
- bierne mechanizmy radzenia sobie,
- wysoka zależność od partnerów,
- niepokój i depresja,
- izolacja społeczna,
- zinternalizowane poczucie winy,
- podporządkowanie się,
- ambiwalentne poczucie lojalności – ofiara często chce zatrzymać przemoc, ale jednocześnie chce utrzymać relację ze sprawcą,
- zniekształcone atrybucje – irracjonalne sposoby wyjaśnienia zachowań sprawcy,
- nadużywanie alkoholu i narkotyków,
- choroby związane ze stresem.

Stosowanie przemocy wobec osób najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu kwalifikowanym z art. 207 ustawy Kodeksu postępowania karnego, który stanowi:

- *§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od*

3 miesiące do 5 lat.

· § 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

· § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub § 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Najczęściej podejmowanymi oddziaływaniami na rzecz pomocy ofiarom są: interwencja, udzielanie schronienia, informacja, edukacja, wsparcie emocjonalne, wsparcie psychologiczne, terapia, pomoc prawna, pomoc pedagogiczna, pomoc materialna. Warto zaznaczyć, że w ramach procedury Niebieskie Karty Zespół Interdyscyplinarny, bądź grupa robocza na podstawie art.12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz na podstawie art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego zawiadamia prokuraturę lub policję o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na podstawie art. 12a nadaje uprawnienie związane z procedurą postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą. Decyzję tę podejmuje pracownik socjalny wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką. Kolejnym przykładem działań podejmowanych zgodnie z zasadą niesienia profesjonalnej pomocy jest systematyczny monitoring sytuacji w rodzinie. Dzięki temu możliwa jest weryfikacja, kontynuacja wsparcia oraz ciągła aktualizacja planu pomocy.

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

Problem przemocy w rodzinie nie jest zjawiskiem nowym, ale diagnoza jego rozmiarów stanowi trudne zadanie badawcze. Ludzie często nie chcą się przyznać, nawet przed samym sobą do negatywnych zdarzeń, które mają miejsce w ich najbliższym otoczeniu. Wiele osób uważa, że stosowanie przemocy w rodzinie od czasu do czasu jest wręcz wskazane i nikogo nie powinno to obchodzić. Dopiero, gdy nasilenie tego rodzaju zachowań staje się duże i widoczne dla osób z zewnątrz, zostaje przez społeczeństwo rozpoznane i wtedy potępione. Biorąc pod uwagę powyższe, bardzo trudno jest ocenić skalę tego zjawiska na terenie gminy Konstantynowa Łódzkiego. Faktem jest jednak, że dotyka ono rodzin w naszej gminie na pewno nie w mniejszym stopniu, niż w innych rejonach naszego kraju.

W naszej gminie przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, bardzo często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, a także z innymi substancjami uzależniającymi.

Zespół Interdyscyplinarny w Konstantynowie Łódzkim został powołany w lutym 2011 roku. Od tego czasu gromadzi dane statystyczne dotyczące ujawnionych przypadków stosowania przemocy w rodzinie w oparciu o prowadzoną procedurę Niebieskie Karty. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Diagnoza skali przemocy w rodzinie w gminie Konstantynów Łódzki została przeprowadzona na podstawie danych posiadanych przez Zespół Interdyscyplinarny.

Do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie od stycznia 2017 roku do grudnia 2020 roku wpłynęło 75 „Niebieskich Kart”.

Skala problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Konstantynów Łódzki utrzymuje się na zbliżonym poziomie od kilku lat.

Tabela 2

Liczba założonych Niebieskich Kart

	2017	2018	2019	2020
Ogółem założonych „Niebieskich kart”	34	11	17	13
Komisariat Policji	21	7	7	8
Pracownicy Socjalni	12	4	6	3
Placówki oświatowe	0	0	3	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	1	2
Placówki służby zdrowia	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli najmniej Niebieskich Kart wpłynęło do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 roku.

Z powyższych danych wynika, że Policja jest służbą, która będąc na interwencji domowej najczęściej wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

W ramach prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” w okresie od stycznia 2017 roku do grudnia 2020 roku odbyło się 196 spotkań grup roboczych.

W Konstantynowskim Centrum Pomocy Rodzinie osoby dotknięte przemocą otrzymują pomoc psychologiczną, prawną oraz poradnictwo dla osób współuzależnionych, ofiar i sprawców przemocy. Placówka prowadzi również działania profilaktyczno-wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie udzielało także porad osobom stosującym przemoc. W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób stosujących przemoc, którzy skorzystali z oferty placówki dla sprawców przemocy.

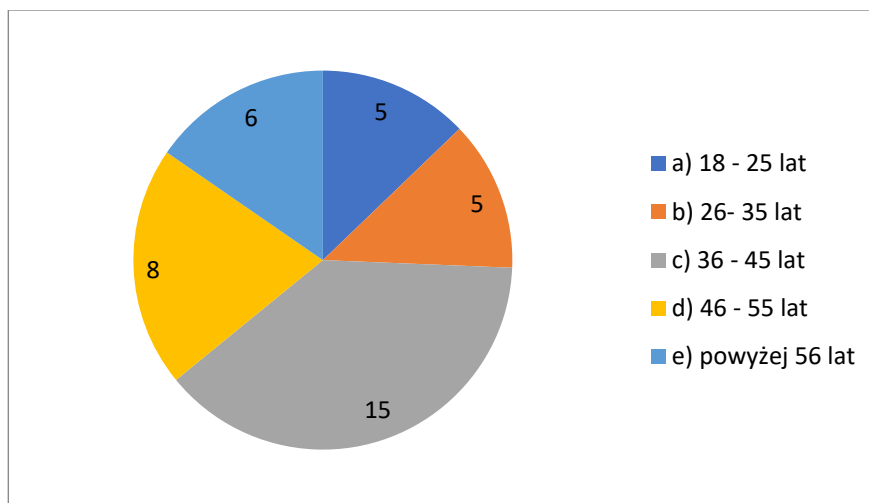
IV. ANALIZA I OCENA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Badania zostały przeprowadzone na terenie miasta Konstantynowa Łódzkiego położonego w województwie Łódzkim, powiecie pabianickim w okresie od dnia 1 września 2021 roku do dnia 30 września 2021 roku.

Badania przeprowadzono za pomocą anonimowej ankiety, a odpowiedzi na pytania zostały wykorzystane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

W badaniu wzięło udział 39 osób. Respondenci to osoby w przedziałach wiekowych; 18 - 25 lat, 26- 35 lat, 36 - 45 lat, 46 - 55 lat, powyżej 56 lat.

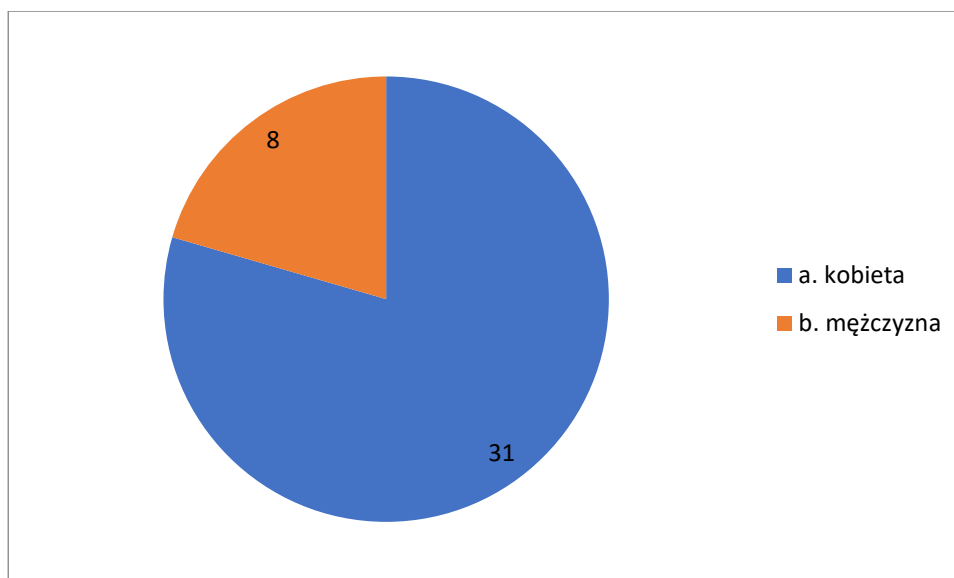
Wykres 1. Wiek respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Najliczniejszą grupą respondentów były osoby w grupie wiekowej 36 - 45 lat, stanowi to 38,5 % badanych. Natomiast osoby w grupie wiekowej 18 - 25 i 26 - 35 najmniej brały udział w badaniu. Stanowiło to jednakowo po 12,8 %.

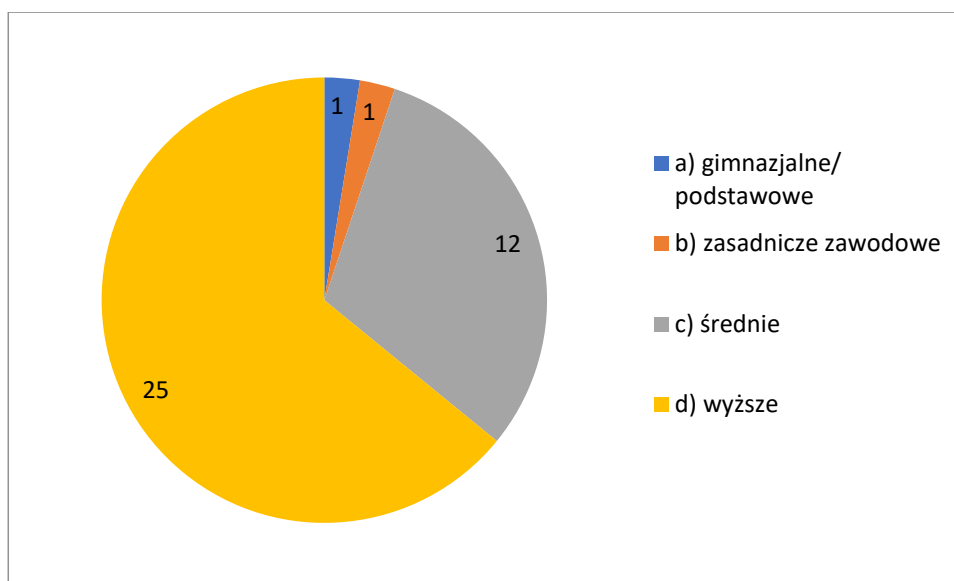
Wykres 2. Płeć

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród respondentów biorących udział w badaniu to zdecydowaną większość stanowiły kobiety tj. 79,5% , a mężczyźni tylko 20,5 %.

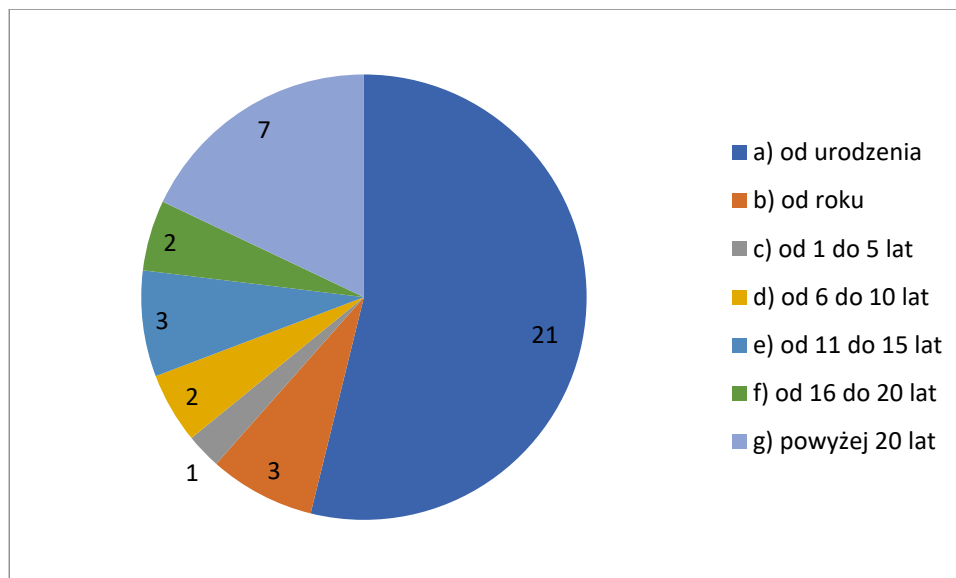
Wykres 3. Wykształcenie respondentów.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród badanych najliczniejszą grupę zawodową stanowiły osoby z wykształceniem wyższym 64,1%, z wykształceniem średnim 30,8 %.

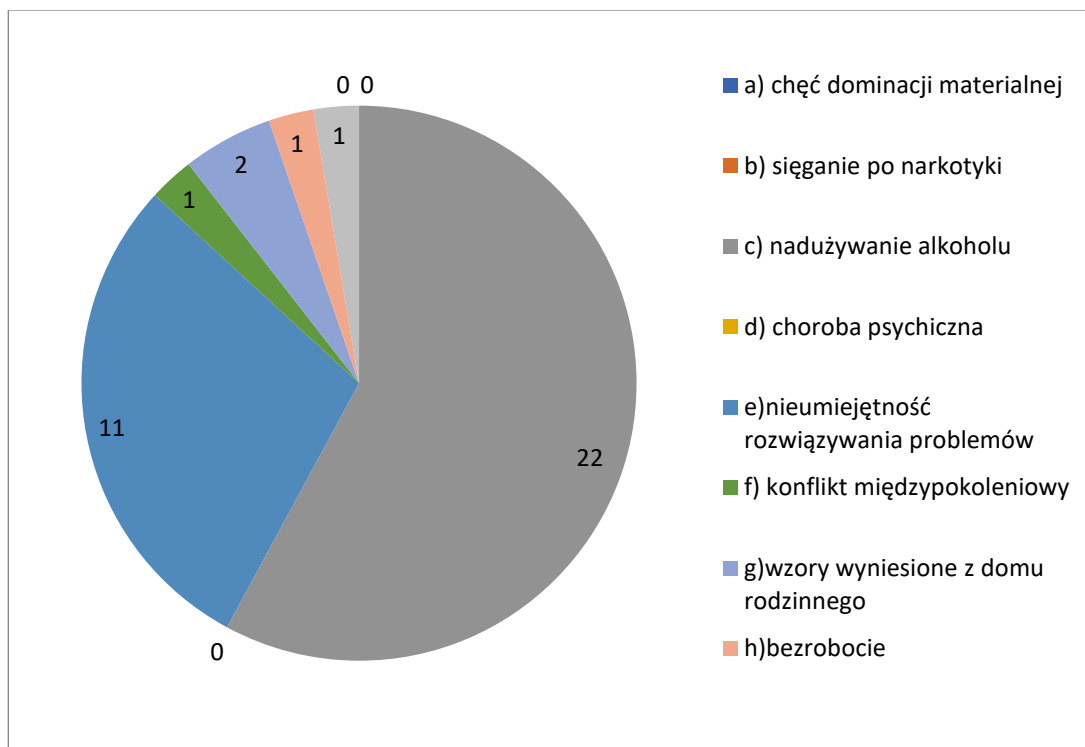
Wykres 4. Od jak dawna mieszka Pani/Pan na terenie Gminy Konstantynów Łódzki?

Źródło: Opracowanie własne.

Największą grupę respondentów stanowią osoby, które zamieszkują na terenie naszej gminy od urodzenia i stanowi to 53,8%, drugą najliczniejszą grupą, która brała udział w badaniach to osoby zamieszkujące ponad 20 lat tj. 17,9 %.

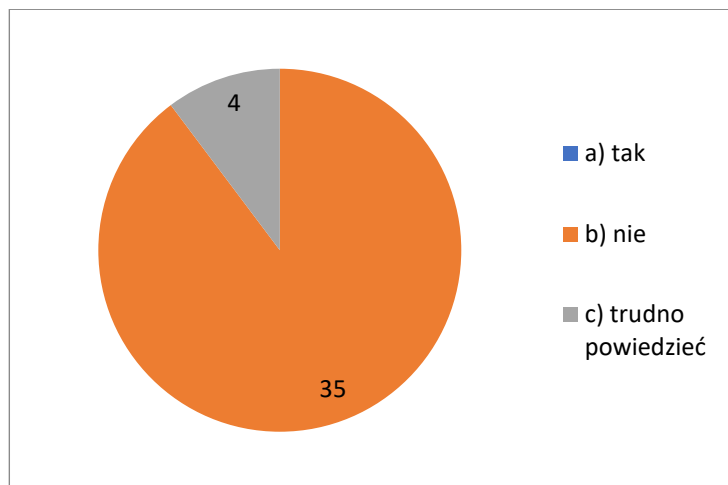
Wykres 5. Jaka jest najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

W opinii respondentów najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu w rodzinie i stanowi to 56,4 % uzyskanych odpowiedzi, natomiast 28,2% ankietowanych wskazało na nieumiejętność rozwiązywania problemów. Pozostałe odpowiedzi przedstawia powyższy wykres.

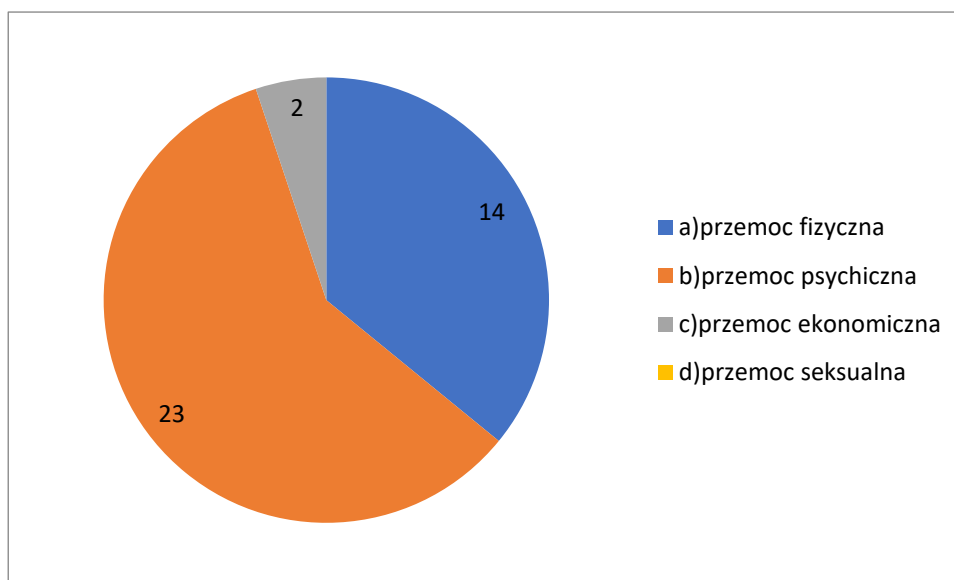
Wykres 6. Czy przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien ingerować?

Źródło: Opracowanie własne.

Na pytanie czy przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien ingerować 89,7% respondentów udzieliło negatywnej odpowiedzi, natomiast 10,3% odpowiedziało nie wiem. Żaden z ankietowanych nie potwierdził, że to prywatna sprawa rodziny.

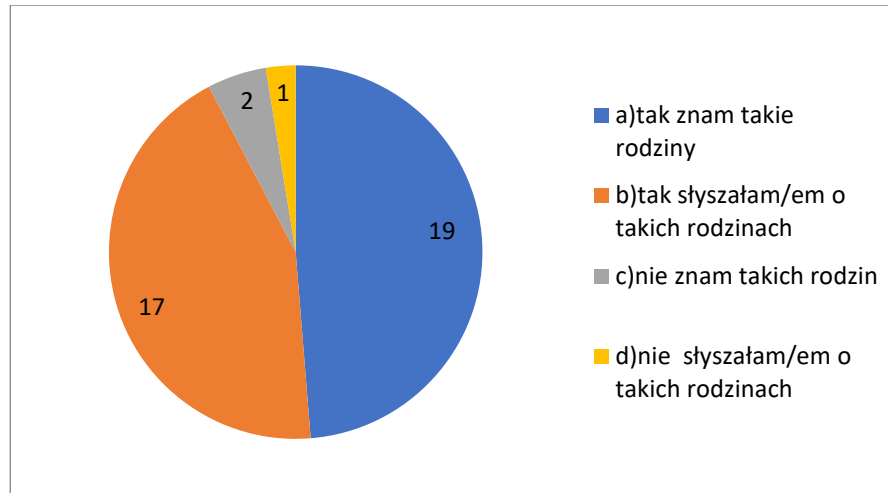
Wykres 7. Najczęściej występująca forma przemocy w rodzinie na terenie naszej gminy.

Źródło: Opracowanie własne.

W opinii 59% respondentów najczęściej występującym rodzajem przemocy w naszej gminie jest przemoc psychiczna, natomiast przemoc fizyczną wskazało 35,9%. Żaden z ankietowanych nie wskazał stosowanie przemocy seksualnej.

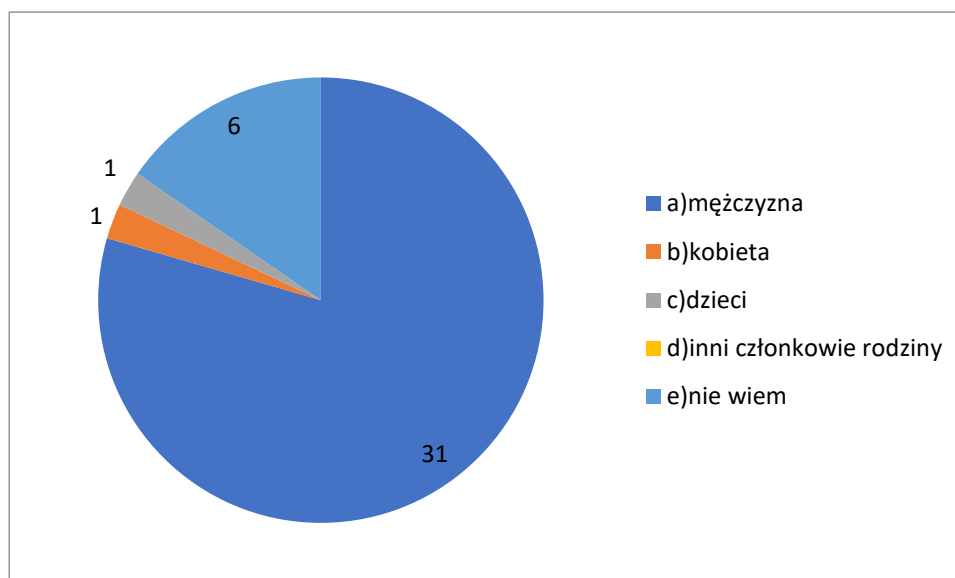
Wykres 8. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których występowała przemoc w rodzinie lub o nich słyssał z terenu naszej gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

Bardzo wysoki odsetek ankietowanych zna rodziny w których występowała przemoc stanowi to aż 48,7% respondentów. Relatywnie wysoki wskaźnik ankietowanych tj. 43,6% słyssało o takich rodzinach.

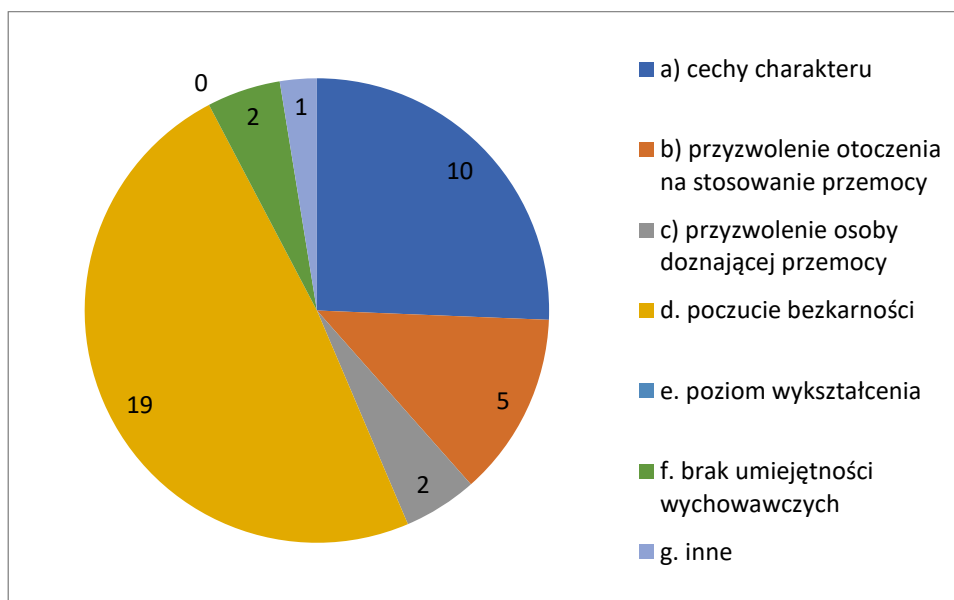
Wykres 9. Kto jest najczęściej osobą stosującą przemoc w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród osób, które wzięły udział w badaniu 79,5 % wskazało, że najczęściej osobą stosującą przemoc w rodzinie jest mężczyzna, a 15,4 nie potrafiło wskazać osoby.

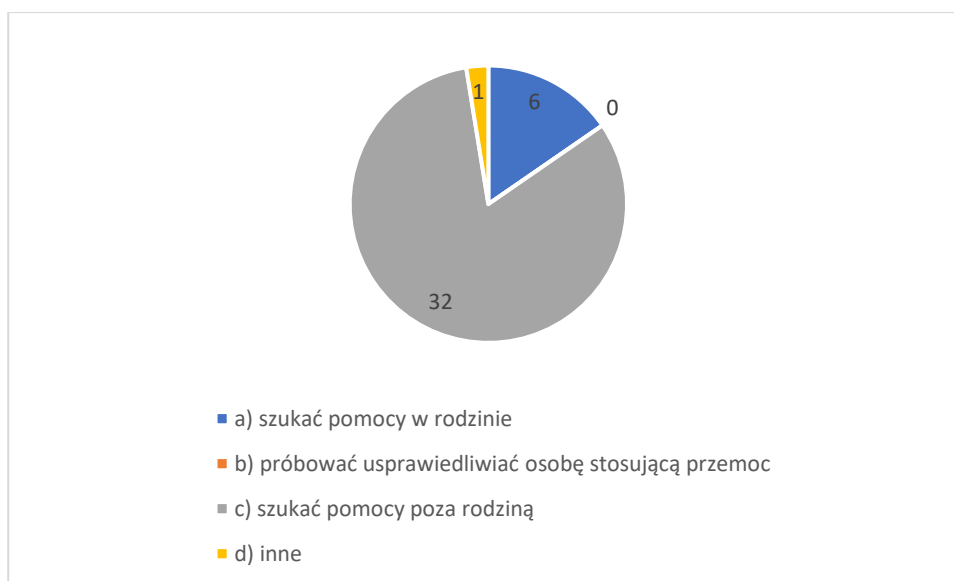
Wykres 10. Jakie czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osoby stosującej przemoc?

Źródło: Opracowanie własne.

48,7% ankietowanych uważało, że najczęściej czynnikiem mogącym mieć wpływ na postępowanie osoby stosującej przemoc jest poczucie bezkarności. Drugim mającym wpływ na jego zachowanie są cechy charakteru stanowi to 25,6% odpowiedzi. 12,8 % ankietowanych twierdziło, że przyzwolenie otoczenia na stosowanie przemocy.

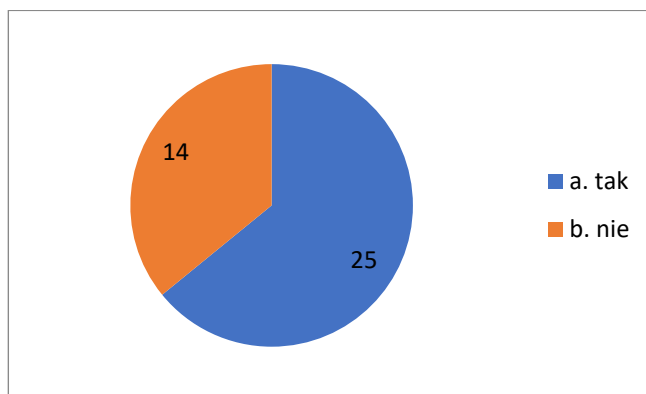
Wykres 11. Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy?

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku reakcji na przemoc ankietowani uważali następująco; 82,1 % uważali, że osoba doznająca przemocy powinna szukać pomocy poza rodziną, a 15,4% wskazało na szukanie pomocy u rodziny. Tylko 2,5 % respondentów udzieliło odpowiedzi inne.

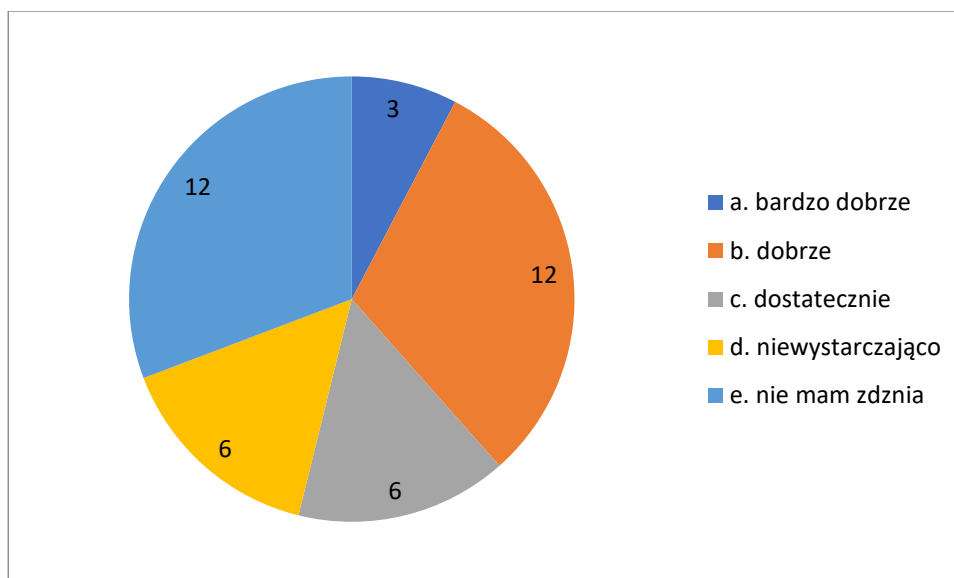
Wykres 12. Czy ma Pani/Pan wiedzę o Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym na Rzecz przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w Konstancynie Łódzkim?

Źródło: Opracowanie własne.

Z badań wynika, że ponad połowa respondentów, tj. 64,1 % wie, że na terenie gminy działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Natomiast 35,9% nie posiada takiej wiedzy.

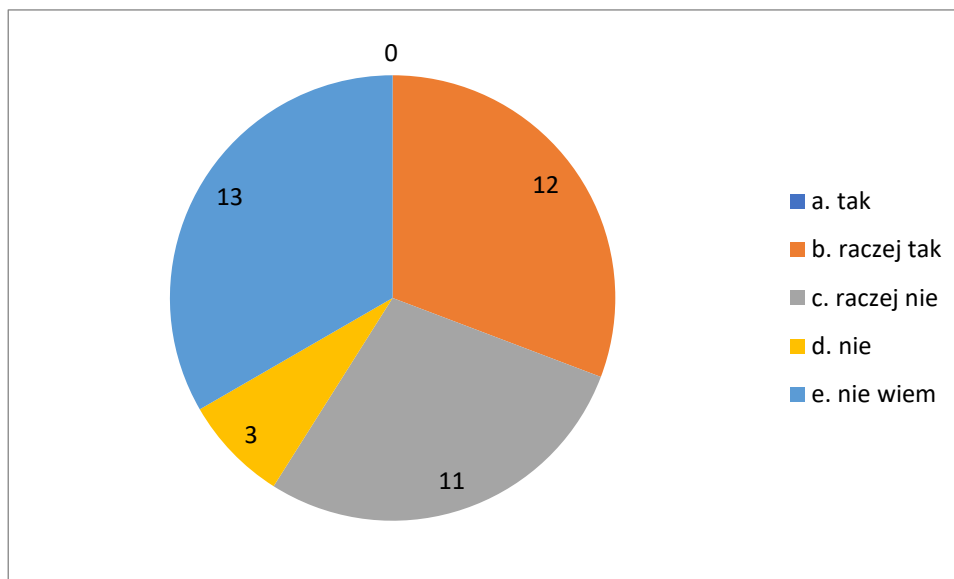
Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższe dane świadczą, że relatywnie respondenci dobrze oceniają działania profilaktyczne prowadzone w gminie, co stanowi to 30,8% ankietowanych, na bardzo dobrze ocenia 7,7%, dostatecznie 15,4%, na tyle samo ocenia niewystarczająco, a 30,8% nie miało zdania.

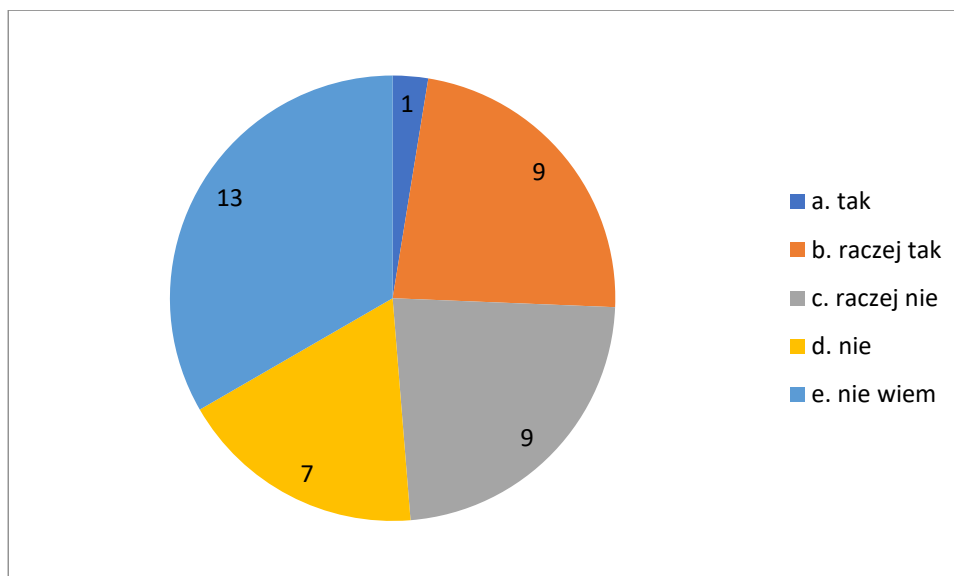
Wykres 14. Oferta pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy.

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zostali zapytani, czy oferta pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie jest wystarczająca. Tutaj ankietowani podzielili się na trzy grupy, gdzie 33,3% nie wie, 30,8% uważa, iż oferta pomocowa dla osób doznających przemocy raczej tak - jest dobra, a 28,2% odpowiedziało, że raczej nie.

Wykres 15. Czy oferta pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy?

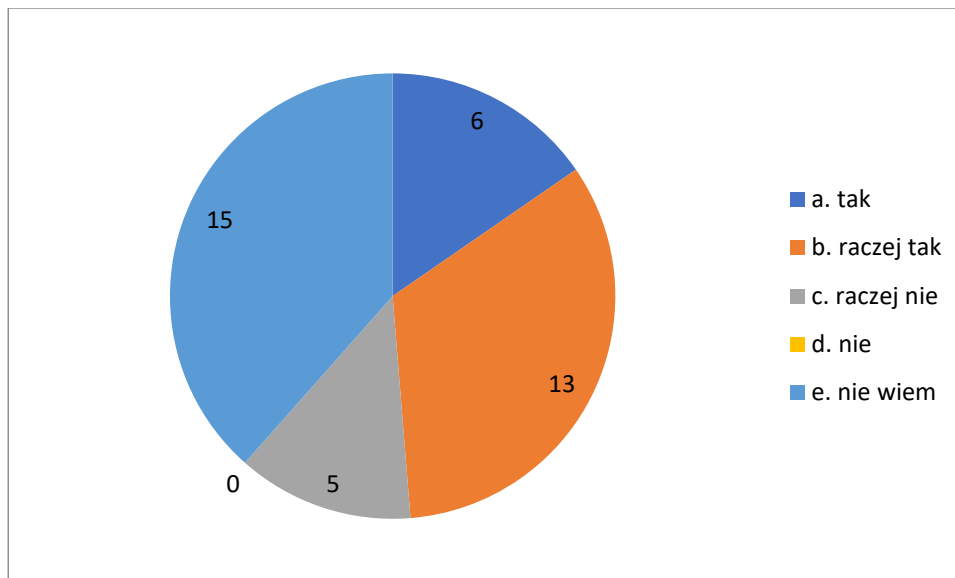

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejne pytanie dotyczyło poziomu wiedzy czy oferta pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest wystarczająca na terenie naszej gminy. Ankietowani odpowiedzieli następująco: 23,1 % zadeklarowało, że raczej tak, tyle samo procent uważa, że raczej nie, natomiast 17,9 %

uważa, że nie, a 33,3% uważa, że nie wie. Można wnioskować, że większa część ankietowanych uważa, że osoby stosujące przemoc nie otrzymują stosownej pomocy na terenie gminy.

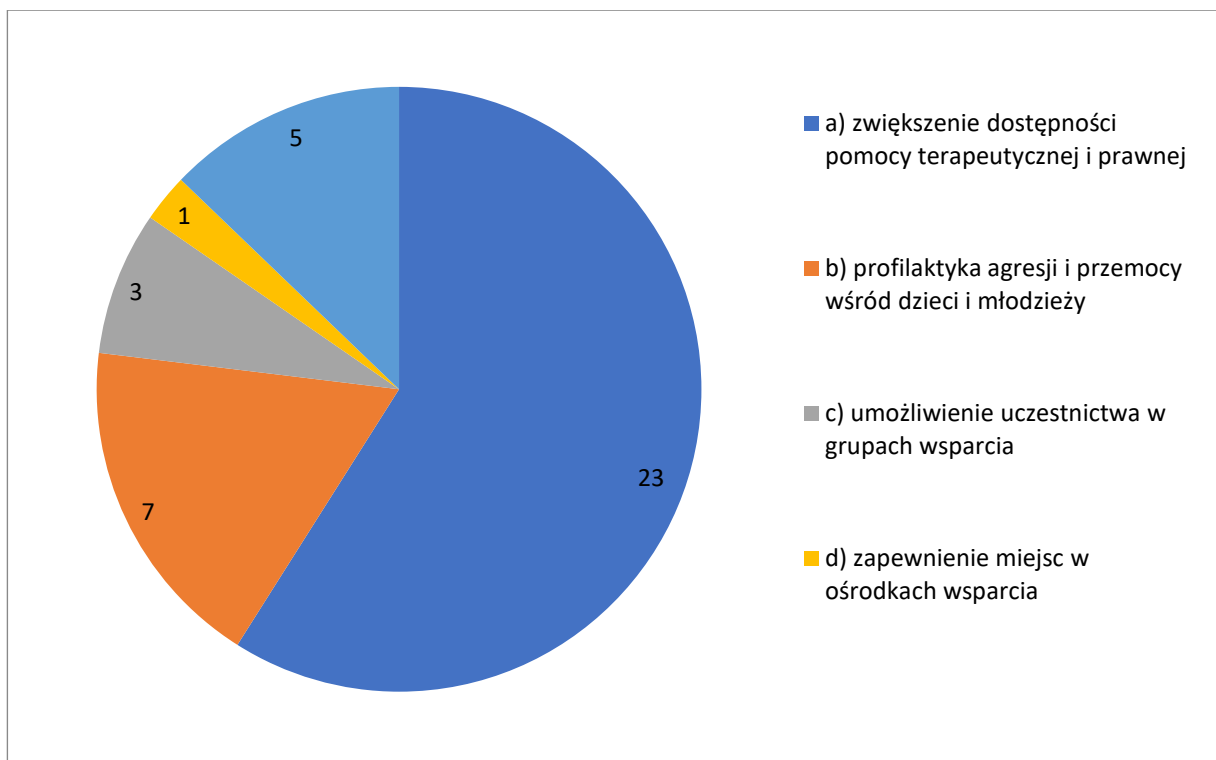
Wykres 16. Czy przemoc w rodzinie, stanowi istotny problem na terenie naszej gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

15,4% respondentów uważa, że stanowi istotny problem na terenie gminy, 33,3% uważa, że raczej tak. Natomiast 38,5% nie wie. Tylko 12,8 % deklaruje, że nie jest to problem.

Wykres 17. Co jest najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Badani zostali zapytani również, jakie kroki ich zdaniem byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 59% zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej, 17,9% profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, 12,8% motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych.

Kwestionariusz ankiety zawierał dwa pytania otwarte:

Jakie instytucje wg Pani /Pana działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie naszej gminy?

Nasi ankietowani udzielali następujących odpowiedzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Straż Miejska.

Jakie działania wg Pani /Pana należałoby podjąć w naszej gminie w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Respondenci uważają, że odpowiednimi działaniami, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to;

- zwiększenie świadomości społecznej o problemie,
- szkolenia, ulotki, profilaktyka agresji i przemocy wśród młodzieży,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla osób pokrzywdzonych,
- odizolowanie sprawcy od ofiary – przeszkolenie Policji i pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w tej dziedzinie,
- tworzenie grup wsparcia,
- rozmowy i spotkania edukacyjne z młodzieżą w szkołach,
- szkolenia dla kadry instytucji zajmujących się przemocą na terenie gminy,
- edukacja,
- większe zaangażowanie dzielnicowych i pracowników socjalnych.

Celem przeprowadzonych badań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim było uzyskanie informacji na temat poziomu wiedzy respondentów z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie, a także poznania ich opinii na temat systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Konstantynów Łódzki i dostępu oraz informacji o charakterze pomocowym.

Z przeprowadzonych badań wynika, że społeczeństwo gminy posiada w znacznym stopniu wiedzę o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej.

Z analizy danych można wyciągnąć wnioski, że w przyszłości należałoby podjąć działania mające na celu zwiększenie profilaktyki społeczeństwa oraz udzielanej pomocy osobom stosującym przemoc.

Rolą przedstawicieli każdego społeczeństwa w tym zakresie jest zatem wdrażanie skutecznych instrumentów profilaktycznych zapobiegających temu zjawisku. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niesienie pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem jest zadaniem realizowanym przez różne podmioty oraz instytucje społeczne. Z perspektywy upływu czasu może to doprowadzić do zmiany podejścia społeczeństwa do problemu przemocy domowej oraz ograniczenia skali tego zjawiska.

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, zapewniają w zależności od potrzeb całodobowe schronienie, koordynują pracami w grupach roboczych, realizują procedurę Niebieskie Karty, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi ośrodki wsparcia: Schronisko dla Osób Bezdomnych, w którym mogą przebywać także osoby chroniące się przed przemocą oraz Ośrodek Dziennego Pobytu z Jadłodajnią, w którym osoby dotknięte przemocą mogą korzystać z posiłków obiadowych.

- **Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie** świadczy pomoc psychologiczną, poradnictwo dla osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar i sprawców przemocy oraz prowadzi działania profilaktyczno - wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Posiada bazę danych na temat miejsc pomocy dla osób doznających przemocy. Organizuje szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb zajmujących się problematyką przemocy. Prowadzi edukację publiczną dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie. Organizuje i finansuje programy profilaktyczne na terenie szkół dla dzieci i młodzieży.
- **Komisariat Policji** przyjmuje zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy w rodzinie oraz podejmuje interwencję w tych sprawach, a także realizuje procedurę Niebieskiej Karty, funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. Ponadto, Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 roku daje policji nowe narzędzie w postaci wydawania wobec

sprawców przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Wydany nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania się obowiązują przez okres 14 dni.

- **Publiczne i niepubliczne instytucje opieki zdrowotnej**, które udzielają świadczeń zdrowotnych i mogą wydawać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), podać informacje o możliwościach szukania pomocy. Prowadzona dokładnie dokumentacja lekarska może być dowodem w sprawie o znęcanie się nad rodziną.
- **Instytucje oświatowe**: szkoły, przedszkola, żłobki, w których pedagodzy szkolni, wychowawcy, nauczyciele bacznie obserwują uczniów, mogą dostrzec sygnały świadczące o przemocy w rodzinie i poinformować odpowiednie organy podejmujące działania powstrzymujące zjawisko przemocy.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)** realizuje zadania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
- **Zespół Interdyscyplinarny** kompleksowo realizuje procedurę Niebieskiej Karty, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, organizuje kampanie społeczne z zakresu przeciwdziałania przemocy. Skład Zespołu składa się z przedstawicieli następujących podmiotów: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Przemoc w rodzinie należy rozpatrywać z wielu perspektyw, w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga wieloaspektowego, systemowego podejścia, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy w rodzinie.

W Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływanie wobec różnych grup odbiorców:

- **profilaktyka:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- **ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:** obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością lub osób niesamodzielnych),
- **oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,
- **podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:** obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. CELE I DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2022 – 2026

CEL GŁÓWNY

Zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Konstantynów Łódzki.

CELE SZCZEGÓŁOWE

OBSZAR 1: Profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

1. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Konstantynów Łódzki.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie zgodnie z wymaganiami resortowymi wynikającymi z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - analiza Niebieskich Kart wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego.	- liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty, - struktura rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, - liczba spotkań grup roboczych, - dane statystyczne w zakresie przemocy w rodzinie, - coroczne sprawozdanie z realizacji Programu.	- Zespół Interdyscyplinarny, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Komisariat Policji.	2022 - 2026
2. Uczestnictwo w kampaniach społecznych mających na celu zmianę świadomości społecznej w postrzeganiu problemu przemocy.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- zakup i rozpowszechnianie plakatów, ulotek, materiałów informacyjno - edukacyjnych opisujących mechanizmy przemocy oraz promujących metody wychowawcze bez udziału przemocy, - organizowanie spotkań, konferencji poruszających tematykę z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	- liczba zakupionych i rozpowszechnionych plakatów, ulotek, materiałów informacyjno - edukacyjnych, - liczba zorganizowanych spotkań i konferencji,	- Zespół Interdyscyplinarny.	2022 - 2026

3. Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz agresji rówieśniczej na terenie szkół.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- zapoznanie rodziców z dostępnymi formami pomocy poprzez organizację spotkań, - prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla rodziców w zakresie kompetencji rodzicielskich, korygowanie postaw wychowawczych, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, - prowadzenie zajęć dla uczniów w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej.	- liczba spotkań z rodzicami, - liczba rodziców objętych pomocą indywidualną, - liczba przeprowadzonych zajęć dla uczniów, - liczba uczniów uczestniczących w tych zajęciach.	- placówki oświatowe.	2022 - 2026

OBSZAR 2: Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielania pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

1. Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, medyczne i prawne, - praca socjalna, - wsparcie materialne, - realizacja procedury Niebieskiej Karty, - pomoc psychologiczna i	- liczba osób objętych poradnictwem, - liczba udzielonych porad, - liczba osób objętych pomocą finansową, - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba osób korzystających z terapii, - liczba zakończonych procedur z powodu ustania przemocy,	- Zespół Interdyscyplinarny, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie, - Komisariat Policji, - poradnia psychologiczno – pedagogiczna, - placówki oświatowe, - placówki służby zdrowia.	2022 – 2026

<p>terapeutyczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, - zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, - zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez kierowanie do specjalistycznych ośrodków wsparcia.</p>	<p>- liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia, - liczba dzieci odebranych z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.</p>		
<p>2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.</p>			<p>Termin realizacji</p>
<p>DZIAŁANIA</p>	<p>WSKAŹNIKI</p>	<p>REALIZATORZY</p>	
<p>- aktualizacja informacji dla osób doświadczających przemocy zawierających praktyczne wskazówki dotyczące możliwości uzyskania pomocy i wsparcia, - umieszczanie informacji na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>	<p>- liczba opracowanych/zaktualizowanych materiałów informacyjnych.</p>	<p>- Zespół Interdyscyplinarny, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Urząd Miejski.</p>	<p>2022 - 2026</p>

OBSZAR 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

1. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
<p>- podejmowanie działań wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej Karty”</p> <p>- informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy, o możliwościach podejmowania leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc w rodzinie,</p> <p>- kierowanie sprawców przemocy na terapie uzależnień, profilaktyki i pomocy psychologicznej w celu objęcia pomocą indywidualną,</p> <p>- zgłaszanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p>	<p>- liczba osób objętych pomocą psychologiczną,</p> <p>- liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta, część D,</p> <p>- liczba zakończonych procedur z powodu ustania przemocy,</p> <p>- liczba wniosków o spowodowanie leczenia odwykowego skierowanych do GKRPA,</p> <p>- liczba osób skierowanych do udziału w Programie,</p> <p>- liczba osób, które ukończyły Program.</p>	<p>- Zespół Interdyscyplinarny,</p> <p>- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,</p> <p>- Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie</p> <p>- Komisariat Policji,</p> <p>- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>- placówki służby zdrowia.</p>	2022 - 2026
2. Izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doświadczających przemocy.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
<p>- zatrzymanie osób stosujących przemoc</p>	<p>- liczba sprawców przemocy</p>	<p>- Komisariat Policji.</p>	2022 2026

w rodzinie w związku z popełnieniem przestępstwa znęcania się nad rodziną, - wydanie przez funkcjonariuszy policji nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie.	w rodzinie w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa znęcania się, - liczba zastosowanych przez funkcjonariuszy policji nakazów opuszczenia mieszkania oraz zakazu zbliżania się do osób pokrzywdzonych.		
---	---	--	--

OBSZAR 4: Profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy.

1. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- szkolenia resortowe, - szkolenia interdyscyplinarne.	- liczba szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie, - liczba szkoleń interdyscyplinarnych, - liczba osób biorących udział w szkoleniach,	- Zespół Interdyscyplinarny, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Komisariat Policji.	2022 - 2026
2. Doskonalenie strategii współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			Termin realizacji
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	
- organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego, - doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy,	- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, - liczba podmiotów współpracujących.	- Zespół Interdyscyplinarny, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - placówki służby zdrowia.	2022 - 2026

- wymiana informacji i doświadczeń między podmiotami realizującymi procedurę „Niebieskiej Karty”.			
---	--	--	--

VIII. WDRAŻANIE PROGRAMU

Realizatorzy Programu

Program będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej im. Bł. R. Chylińskiego,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie,
- Policja,
- przedszkola, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- społeczność lokalna,
- lokalne media.

Źródła finansowania Programu

Program w latach 2022-2026 będzie finansowany:

- 1) ze środków budżetu gminy Konstantynów Łódzki,
- 2) ze środków pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych.

W 2022 roku głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy będą środki w ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim w wysokości 3 500 zł.

Monitoring i sprawozdawczość Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie raz na rok w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji

Programu podmioty składają do 31 stycznia każdego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konstancynowie Łódzkim.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstancynowie Łódzkim sporządzi sprawozdanie z realizacji Programu, które zostanie przekazane Burmistrzowi Konstancynowa Łódzkiego i Radzie Miejskiej w Konstancynowie Łódzkim w terminie do końca pierwszego kwartału za rok poprzedni.

Celem ewaluacji będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Monitorowanie i ewaluacja stanu realizacji Programu na terenie gminy będzie odbywać się poprzez:

- zbieranie i analizę danych statystycznych i dokumentacji z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy,
- ocenę procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenę wdrażania i zarządzania Programem w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- ocenę dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów,

Monitorowanie i ewaluacja programu będzie prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów Programu. Przy ocenie Programu będą brane pod uwagę wskaźniki zawarte w obszarach pierwszym, drugim, trzecim oraz czwartym. Monitorowanie pozwoli na ocenę poziomu realizacji działań instytucji podejmujących działania na rzecz rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, form udzielonej pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, różnych form działań skierowanych ogólnie do społeczności lokalnej.

Za koordynowanie realizacji Programu odpowiedzialny jest przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Konstancynowie Łódzkim.